

No	Francais	Gubaher item DJI210110AC Jean Marie Sagna	Agreement Gubaher	Kujirerai DJI041209AC
	je	<i>mɛ:mɛ</i>		<i>mɲɛ</i>
	tu	<i>fi:fi</i>		<i>au</i>
	il	<i>umər</i>		<i>asɪla</i>
	nous	<i>minɔ, min</i>		<i>eli (ex), ela (inc)</i>
	vous	<i>inka:n</i>		<i>burul</i>
	ils	<i>imereŋ</i>		<i>bugɔ</i>
	ceci	<i>hɔhɔ</i>		<i>undv</i>
	celà	<i>hɔŋɔ:n</i>		<i>undə</i>
	ici	<i>naŋka</i>		<i>tiɛ</i>
	là	<i>biŋɛ:n</i>		<i>ba:ba/ta:ra</i>
	qui	<i>han</i>		<i>ai</i>
	quoi	<i>hɔ</i>		<i>wa</i>
	où	<i>ken</i>		<i>to</i>
	quand	<i>da</i>		<i>neji</i>
	comment	<i>nɛ</i>		<i>bo</i>
	ne pas	<i>buruk</i>		
	tout	<i>mɛs</i>		<i>pɛ</i>
	beaucoup	<i>əʃibai</i>		<i>-gue</i>
	quelques	<i>əmuraum</i>		<i>-man</i>

	peu	<i>hɔtli:t</i>		<i>ʃi:tit</i>
	autre	<i>-ruk, indukɔŋ</i>		<i>-ce</i>
	un	<i>gugɔnduk</i>		<i>ianɔr</i>
	deux	<i>hana:k</i>		<i>siru:ba</i>
	trois	<i>halal</i>		<i>sifo:ʃi</i>
	quatre	<i>harendek</i>		<i>siba:gir</i>
	cinq	<i>cilax</i>		<i>fɪtɔx</i>
	grand	<i>hɔ-de</i>		<i>-ə:məx</i>
	long	<i>-nəʃ</i>		<i>-hulɔx</i>
	large	<i>-wai</i>		<i>-wu:ŋe</i>
	épais			<i>-liɛ</i>
	petit	<i>-tli:t</i>		<i>-tito</i>
	court	<i>-dɔh</i>		<i>-təmo</i>
	étroit	<i>-gɔg</i>		<i>-mise</i>
	mince	<i>-ce:p</i>		<i>-mise</i>
	femme	<i>udika:m/indika:m</i>		<i>ana:ɛ/wa:ɛ</i>
	homme	<i>udi:gen/indi:gen</i>		<i>anə:inɛ/wainɛ</i>
	personne	<i>uragɔf/ʃama:ŋ</i>		<i>an/bugan</i>
	enfant	<i>wɔl/ʃara:x</i>		<i>apemb/kupemb</i>
	épouse	<i>udika:m</i>		<i>a:rɔl/wa:rɔl</i>
	mari	<i>udige:n</i>		<i>əinɔl/wəinɔl</i>
	mere	<i>nu:n/nu:nɔŋ</i>		<i>ʃei/siʃei</i>

	père	<i>bə:b/bə:bəŋ</i>		<i>pael/sipai</i>
	animal	<i>əbən/əbənəŋ</i> <i>basa:m/basa:maŋ</i>	<i>ba/ba-ŋ</i>	<i>enuhuren/sinuhuren</i>
	poisson	<i>kəxa:t/ŋoxa:t/ʃaxa:t</i>	<i>kə/ŋə</i>	<i>ʃuə:l/suə:l</i>
	oiseau	<i>bupo:l/ipo:l/ʃapol</i>	<i>ina:k</i>	<i>kanəhela/ʊnəhela</i>
	chien	<i>jihi/jihieŋ</i>	<i>a -ŋ</i>	<i>ɛʃə:ba/siʃə:ba</i>
	pou			
	serpent	<i>busu:lut/isu:lut/ʃasu:lut</i>	<i>bu/i</i>	<i>ɛlʊhʊŋʃaŋ/silʊhʊŋʃaŋ</i>
	ver	<i>əŋa:l/əŋa:laŋ/biŋa:l</i> <i>əbuʃ/abuʃəŋ/bibuʃ</i>		<i>fʊŋal/kʊŋal</i>
	arbre	<i>sinunuhən/mununuhən</i> <i>sinə/munə</i>	<i>si/mu</i>	<i>bunʊnʊhən/ʊnʊnʊhən</i>
	forêt	<i>buʃəf/iʃəf</i>	<i>bu/i</i>	<i>fʊrəŋ/kʊrəŋ</i>
	baton	<i>gulihan/halihan/ʃalihan</i>	<i>gu/ha</i>	<i>fʊgəl/kʊgəl</i>
	fruit	<i>budimen/idimen/didimen</i>	<i>bu/i</i>	<i>mutiŋ</i>
	graine	<i>gubər/həbər/bəbər</i>		<i>ɛŋil/siŋil</i>
	feuille	<i>guluf/haluf/ʃaluf</i>		<i>katəʃ/ʊtəʃ</i>
	racine	<i>gundə:b/həndəb/ʃəndəb</i>		<i>fulad:/kulad:</i>
	écorce	<i>gulak</i>		<i>kapəl/ʊpəl (aussi: peau)</i>
	fleur	<i>gufə:n/hafə:n/ʃafə:n</i>		<i>ɛʃ/sieʃ</i>
	herbe	<i>gufəs/hafəs/ʃafəs</i>		<i>kafəs/ufəs/mafəs;</i>

		<i>ʃanɔ</i>		<i>kæf/œf/ɛ:f</i>
	corde	<i>sincind/ɲancind</i>		<i>kanew/unew</i>
	peau	<i>gupɔl/ʃapɔl</i>		<i>kafap:ai/ufap:ai (cuir)</i>
	viande	<i>ahar</i>	<i>a</i>	<i>eliw</i>
	sang	<i>gule:ɲ</i>		<i>fusim</i>
	os	<i>guhun/hahun/ʃahun</i>		<i>kawɔl/uwɔl</i>
	graisse	<i>bafat</i>		<i>mufat</i>
	oeuf	<i>buni:n/ini:n</i>		<i>fɛ:w/kɛ:w</i>
	corne	<i>gufige:t/həfige:t</i>		<i>kasin:/usin:</i>
	queue	<i>siɲkal/ɲaɲkal</i>		<i>fuleʃ/kuleʃ</i>
	plume	<i>guʃid/həʃid/ʃəʃid</i> <i>ʃatol</i>		<i>kəsit/usit</i>
	cheval	<i>ʃibo:ɲ/ʃibo:ɲɔɲ</i>		<i>ɛpiliɲ/sipiliɲ</i>
	tête	<i>bugɔf/igɔf</i>		<i>fuhɔw/kuhɔw</i>
	oreille	<i>bula:x/ila:x</i>		<i>kanu/kunu</i>
	oeil	<i>siʃil/iʃil</i>		<i>ʃicil/kucil</i>
	nez	<i>gucind/ɲancind</i>		<i>ɛɲindu/siɲindu</i>
	bouche	<i>burul/irul</i>		<i>butum/utum</i>
	dent	<i>guril/haril</i>		<i>fɲɲɲ/kɲɲɲ</i>
	langue	<i>bule:mes/ile:mes</i>		<i>furenɔm/kurenɔm</i>
	ongle	<i>guxɔʃɔt/haxɔʃɔt</i>		<i>kaɛrex/kuɛrex</i>
	pied	<i>sidix/hədix</i>		<i>ka:t/kuɔ:t</i>

	jambe	<i>bubəŋk/ibəŋk</i>		<i>ka:t/ku:t</i>
	genou	<i>bugux/igux</i>		<i>fʊʒul/kuʒul</i>
	main	<i>silax/halax</i>		<i>kaʁən/kuʁən</i>
	aile	<i>gubə:r/həbə:r</i>		<i>kəbə:r/ubə:r</i>
	ventre	<i>bier/ier</i>		<i>far/kar</i>
	intestine	<i>gurit/jərit</i>		<i>kalaw/mulaw</i>
	cou	<i>budə:b/idə:b</i>		<i>exəndə:r/sixəndə:r</i>
	dos	<i>bihu:n/ihu:n</i>		<i>busol/usol</i>
	poitrine	<i>gufit/hafit/hafiteŋkenəŋ</i> <i>leurs poitrines</i>		<i>bagiŋ/ogiŋ</i>
	Coeur	<i>esigir/-eŋ</i>	<i>a -ŋ</i>	<i>esigir/sisigir</i>
	fois	<i>buciŋ/iciŋ</i>		<i>fʊin/kuin</i>
	boire	<i>burux, gurux (vin)</i>		<i>marem</i>
	manger	<i>guja:xla</i>		<i>fʊtiŋ</i>
	mordre	<i>buŋal</i>		<i>erum</i>
	sucer	<i>busə:s</i>		<i>εεεε</i>
	cracher	<i>bulət</i>		<i>emas</i>
	vomir	<i>gulət</i>		<i>kamas</i>
	souffler	<i>bufu:tin</i>		<i>εfʊlen</i>
	respirer	<i>bunu:mul</i>		<i>εif</i>
	rire	<i>ŋanci:l</i>		<i>εbɛ:r</i>
	voir	<i>bini:g (voir), buni:g</i>		<i>εfux (falʊʒ regarder)</i>

		<i>(regarder), bu:l</i>		
	entendre	<i>bujeg</i>		<i>e'eg (eiten ecouter)</i>
	savoir	<i>buit</i>		<i>efas</i>
	penser	<i>buulin, jaulin (la pensée)</i>		<i>epinor</i>
	sentir	<i>bujim</i>		<i>etiŋen</i>
	craindre	<i>buŋeŋera</i>		<i>kaxoli</i>
	dormir	<i>sincem</i>		<i>kakofen</i>
	vivre	<i>kəmbəg</i>		<i>burəŋ</i>
	mourir	<i>bucir</i>		<i>ecet</i>
	tuer	<i>buhof</i>		<i>emux</i>
	se batter	<i>burax</i>		<i>butəŋ</i>
	chasser	<i>butep, butepar (en action)gusaw</i>		<i>kasaw (asa'a chasseur)</i>
	frapper	<i>budeg, jindeg</i>		<i>etex</i>
	couper	<i>butoxul, buta:k</i>		<i>epi</i>
	fendre	<i>bucen</i>		<i>egicen</i>
	poignarder	<i>gula:cend</i>		<i>eah (Gubaher: bujah)</i>
	gratter	<i>bukox, bugobul, gugobula, bucurux</i>		<i>ehof</i>
	creuser	<i>buc</i>		<i>ex</i>
	nager	<i>guwaj</i>		<i>kaŋ</i>
	voler fly	<i>bucir (bucir mourir)</i>		<i>əit</i>

	venire	<i>budə:t, hədə:t</i>		<i>əju'ul</i>
	s'étendre	<i>gupɛ:pula , guparandaŋ</i> <i>vastitude de terre</i>		<i>elalenər</i>
	s'asseoir	<i>kunə:x</i>		<i>karəbə</i>
	se lever	<i>bucəŋg</i>		<i>eilə, kuiləilə</i>
	tourner	<i>buku:bəla, guku:bəla</i> <i>(changer)</i>		<i>ebalər (tourner le dos)</i> <i>ebosor (faire le tour)</i> <i>ebərul (se tourner)</i>
	tomber	<i>bunen</i>		<i>elə, fülə (tomber fortement)</i>
	donner	<i>bunər</i>		<i>kəfi (offrir), esən</i>
	tenir	<i>buxəŋ</i>		<i>əfəx</i>
	serer, presser	<i>bupu:s, gupu:suna</i> <i>(presser fruits),</i> <i>bupu:sun (mettre le jus de citron)</i>		<i>əcimen, epuc</i> <i>(presser jus)</i>
	frotter	<i>bumərəxi:n</i>		<i>ənirə, eləs (mettre pomade)</i>
	laver	<i>bupə:c, gupə:cina (la vaisselle), bəpə:ŋ (linge),</i> <i>bipə:cə (corps)</i>		<i>epos (corps, vaisselle), bəpə:ŋ (linge),</i>

	essuyer	<i>bumumul</i>		<i>etit (mouillé), emumul (poussière)</i>
	tirer	<i>bubə:x</i>		<i>εραx</i>
	pousser	<i>bufəb., bufakun (pousser une personne)</i>		<i>εjaen</i>
	jeter	<i>butuc</i>		<i>εtuc</i>
	lier	<i>bufəxun, bunəb (fixe), (bufək = noeud)</i>		<i>εhəx (attacher), εəmen (assembler)</i>
	coudre	<i>baluf</i>		<i>bafi</i>
	compter	<i>bətəb</i>		<i>εpin</i>
	dire	<i>bulob, bəlob (dire beaucoup), raconter = bina:x</i>		<i>εləb</i>
	chanter	<i>bəjin</i>		<i>ufəŋ (kafoŋ chanson)</i>
	jouer	<i>kuaxa</i>		<i>fūrəsər</i>
	flotter	<i>bujə:b</i>		<i>εrənd</i>
	couler	<i>bujəl</i>		<i>εtej</i>
	geler	/		<i>εfəx (condenser), εfoŋen</i>
	gonfler	<i>bukuf</i>		<i>εpə:ŋen</i>
	soleil	<i>binεg</i>		<i>bunah</i>
	lune	<i>ju:p/ju:ŋəŋ</i>		<i>fūleŋ/kuleŋ</i>

	etoile	<i>guɟu:ŋ/həɟu:ŋbəɟu:ŋ</i>		<i>jur/sur</i>
	eau	<i>ba:rux/ba:ruxəŋ</i>		<i>muhem</i>
	pluie	<i>di:n, kalim = pleuvoir</i>		<i>emit</i>
	rivière	<i>kɔrɔn/ŋɔrɔn, ɟaka:m/-aŋ</i>	<i>a -ŋ</i>	<i>kata:ma/uta:ma</i>
	lac	<i>budi:n/idi:n</i>		<i>kare:m/urem (kare:m puiser) fuse:tum/kuse:tum</i>
	mer			<i>fal fə:məx fleuve: fal/kal marigot: eral/siral ruisseau: ɟirɔɟa/murɔɟa; ɟitux/utux</i>
	sel	<i>mumer</i>		<i>musis</i>
	pierre	<i>gulur/həlur</i>		<i>esimen/sisimen eləkind/siləkind (rocher)</i>
	sable	<i>dirah</i>		<i>burus</i>
	poussière	<i>gubən</i>		<i>kapər</i>
	terre	<i>re:ŋ</i>		<i>deram (Planet), mof</i>
	nuage	<i>gufob/həfob</i>		<i>kəpər/upər</i>
	brouillard	<i>budi</i>		<i>kəbifa (rosière)</i>

	ciel	<i>di:n</i>		<i>emit</i>
	vent	<i>bawuc</i>		<i>erus (air, vent), bawuc (vent)</i>
	neige			
	glace	<i>glas, guḡa:rin</i>		<i>glas</i>
	fumé	<i>biho:r</i>		<i>fatis</i>
	feu	<i>ko:l/-oḡ</i>	<i>ku -ḡ</i>	<i>sambul</i>
	cendre	<i>burət/irət (des tas)</i>		<i>burətəḡ</i>
	brûler	<i>buḡalin</i>		<i>esaen</i>
	route	<i>bi:na:l</i>		<i>butin/utin</i>
	montagne			<i>fuxikin/kuxikin</i>
	rouge	<i>bacə:n</i>		<i>-ḡugax</i>
	vert	<i>-fun</i>		<i>nan utəḡ</i>
	jaune	<i>bacən</i>		<i>nan emə:bəḡ</i>
	blanc	<i>bafər,</i>		<i>-tuai</i>
	noir	<i>baraxi</i>		<i>-lenax</i>
	nuit	<i>ḡacet/ḡacetəḡ</i>	<i>a -ḡ</i>	<i>nifux/kux</i>
	jour	<i>bəri:x, bəri:xəḡ dənəḡ/aneḡəḡ</i>	<i>a -ḡ da, a-ḡ</i>	<i>funax/kunax (tinax soleil)</i>
	an	<i>di:n/di:neḡ</i>	<i>a -ḡ</i>	<i>emit/simit</i>
	chaud	<i>(gu)-duxun</i>		<i>-supe</i>
	froid	<i>(gu)-ḡa:rin</i>		<i>-nife</i>

	plein	<i>(bu)-run</i>		<i>-mɛ:ŋɛ</i>
	nouveau	<i>(ba)xa:m</i>		<i>-vu:ɡul</i>
	vieux	<i>(ʃə)dɛf</i>		<i>-fələ</i>
	bon	<i>-li</i>		<i>-sume</i>
	mauvais	<i>bundɔŋ, -ʃondɔŋ</i>		<i>-jonut, -ə:rət (moche, mechant)</i>
	pourri	<i>-put</i>		<i>-pule</i>
	sale	<i>-xɔneti</i>		<i>-xɔnet</i>
	droit	<i>-wuxi</i>		<i>-wuhɛ</i>
	rond	<i>-kuŋ</i>		
	tranchant	<i>-jegi</i>		<i>-ŋɛɛ</i>
	êmoussé	<i>-supuri, gusup = la mousse</i>		<i>-ɡɔfɛtɛ</i>
	lisse	<i>-busai (glissant), -mendinai</i>		<i>-mɛumɛn</i>
	mouillé	<i>-hɛ:ni</i>		<i>-nifɛ</i>
	sec	<i>(bə)jiri</i>		<i>-wae</i>
	correct	<i>-wuxi</i>		<i>-lihɛ</i>
	près	<i>-mukunai</i>		<i>-tɔpɛ</i>
	loin	<i>-ŋamari</i>		<i>-koɛnɛ</i>
	droite	<i>(silax) sijax</i>		<i>kərig</i>
	gauche	<i>(silax) simai</i>		<i>kamai</i>

	à	<i>a</i>		<i>ni</i>
	dans	<i>muḡkə:nam</i>		<i>ni</i>
	avec	<i>ḡga</i>		<i>ni</i>
	et	<i>ḡga:</i>		<i>ni/ĩ</i>
	si	<i>kati</i>		<i>ni</i>
	parce que	<i>ne əgum, ni xəmər (pour cela)</i>		<i>mata</i>
	nom	<i>guxui, guret, sīram</i>		<i>kavəx/uvəx</i>